

TRANSILVANI'A.

Fôia Asociațiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Acésta fôia ese cate 3 côle pe luna si costa 2 fr. v. a. pentru membrii asociațiunei, éra pentru nemembrii 3 fr. Pentru strainatate 4 fr. cu porto postei. Abonamentulu se face numai pe cate 1 anu intregu. — Se abonéza la Comitétulu asociațiunei in Sibiiu séu prin posta séu prin dd. colectori.

Nr. 20.

Brasiovu 1. Octombre 1868.

Anulu I.

**Cuventarea de deschidere a dlui presiedinte Vasilie Laudislau Popu
la adunarea a opt'a a asociațiunei transilvane pentru literatur'a
si cultur'a poporului romanu in Gherl'a.**

Stralucita adunare! Préstimati Domni si Frati!

Astadi e a opt'a óra ca s'a intr'unitu adunarea generala a asociațiunei trans. pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu. Este a opt'a óra D-loru, candu intieleginti'a romana s'a adunatu la unu locu, cá se se consulte despre mediulócele intru inaintarea scopului asociațiunei!

Ati venitu D-loru dela léganulu lui Corvinu peste campulu panei, peste pratulu lui Traianu, din patri'a lui Dragosiu, dela Muresiu, dela Ternave, din muntii apuseni, fortarétia neinvincibile, aparata de bratiu romanu; ati venitu D-loru din tóte partile locuite de romani, totu atati martori ai marimei si bravurei romanesci, ati venitu si v'ati adunatu in loculu, in a carui apropiare se intr'unescu Somesiuurile, despre a caroru apa canta poetulu: ca ap'a loru e pré rece cá de vécuri diece! in apropiarea locuriloru acelor'a, unde sunt asiediate mormentele independintiei si libertatii natiunei romane in Transilvani'a! Ne-amu adunatu D-loru cu totii, cá in sensulu statuteloru asociațiunei se ne consultamu despre modulu inaintarei in literatura si in cultur'a poporului romanu! Inse sum convinsu ca fiacare dintre D-vóstre candu a plecatu de acasa a fostu patrunsu si de alte simtieminte, nu numai de dorintinti'a de a ajutá scopulu asociațiunei, ci mai virtuosu de dorulu de a lua parte la acést'a unica serbatóre natiunala! Nu v'a pasatu de

greutatile drumului, nu de spesele calatoriei, ci ati venit cu bucuria, pentru cá respinsi de pre altu terenu, baremu pre acest'a se aretati ca mai suntemu unu poporu aici, care'si iubesce limb'a, 'si iubesce nationalitatea, 'si iubesce viéti'a sa si nu voiesce a muri! Se aratati, ca in mani'a juramentului de atatea ori calcatu, astadi in o mica departare de acelu locu, unde s'a pusu acelu juramentu, s'a pututu aduna flórea natiunei romane, nu cá se se jure in contr'a libertatii compatriotiloru sei, ci cá se se consulte despre mediulócele inaintarei culturai poporului si prin urmare a fericirei patriei, dandu totu-deodata prin presentia sa in acestu locu celu mai vederatu testimoniu si semnu alu esistintiei natiunei romanesci, séu dupa cumu a disu marele nostru literatu in cuventarea sa la cea d'anteia adunare generala in Sibiiu, ca: „acésta adunare e un'a protestatiune mai solena decatu orice juramentu, ca natiunea romana nu vrea si nu va suferi nici-o-data, cá se apuna din seri'a natiuniloru cá romana.“

Da! D-loru, tocma prin presentia nóstra aici pretindemu, cá se ne lasa se traimu, ca precumu individuulu asia si un'a natiune are dreptu de a pretinde, cá nimene se nu cuteze a'i rapi ecsistinti'a! Precumu adeca nimene nu are dreptu a rapi viéti'a unui individu, asia nimene nu póte avé dreptu de a rapi viéti'a ori a impedecá intrebuintiarea mediulóceloru spre susutienerea vietiei unei natiuni. séu spre asecurarea ecsistintiei ei, care sunt literatur'a si cultur'a ei!

Fíindu inse ca precumu individuulu, care nu va intrebuintia mediulócele spre susutienerea vietiei sale, póte peri din insasi vin'a sa, asia si un'a natiune, care nu se va ingrighi de castigarea si asecurarea mediulóceloru ecsistintiei sale, póte se se dea peritiunei; asia dara e de neaparata trebuintia cá toti fiii natiunei se conlucre din tóte puterile spre dobendirea acestoru mediulóce. Ca de si dreptu, ca in secolii trecuti parte mare nu lumin'a, ci intunereculu a mantuitu natiunea nóstra de perire, astadi inse D-loru! numai lumin'a, numai cultur'a ne póte mantui; cultur'a si lumin'a trebue se ne dea putere in bratie, cá se ne scimu apara viéti'a, si minte si intieptiune spre a ne sci conserva si inmulti cele trebuintióse intru susutienerea vietii.

Acésta conlucre fíindu scopulu adunarei nóstre generale, acést'a fíindu scopulu principale alu intelnirei nóstre aici, spre acestu scopu ve salutu D-loru fratiesce cu unu „bine

ati venitii,“ Dumnedieu se ajute! Siedinti'a adunarei generale o dechiaru de deschisa!

Cuventarea de buna primire a rev. dn. canonicu Ioanu Anderco.

Escelentissime Dómnne Preside si prépretiuita adunare!

In decurgerea vietiei omenesci se intretiesu momente, carii atingându cele mai delicate córde ale simtiului, escita in trensulu si 'lu reimplu de un'a indestulitóre placere.

Momentele de facia sunt acele, Escel. D. Preside si préven. adunare, carii pre romanii din cetatea Gherl'a si in specie inteliginti'a ei, o au implutu de bucuria, fericitanduse a primi in sinulu seu pre Esc. Vóstra si pre prédemnií membrii ai asociatiunei literarie romane.

Si cu adeveratu, candu un'a adunare alésa cá acést'a ar fi voitu a conveni, singuru din boldulu deleptatiunei si alu petrecerei fratiesci, anca ni s'ar intinde destula ansa spre a ne atesta bucuri'a nóstra; candu inse tendenti'a conflucsului acestui alesu este a latí gustulu spre totu ce e bunu, adeveratu si onestu, a atitia prin imprumutat'a insufletire iubirea catrá sciíntie si cá unu Farosu a'lu ridicá si a flutura inaintea natiunei romane stindardulu tuturoru cunoscintieloru nobilitatóre de inima, atunci dicu, bucuri'a nóstra e insutitu mai mare. Pentruca ocupatiune mai marétiá, decatu respandirea sciíntieloru, suavitate mai duravera, decatu care resare din inaintare in cunoscintiele literarii, nu se póte cugeta.

De aceea a disu Cícero, ca precumu pamentulu catu de grasu fara cultivare nicicandu nu va aduce frupte, asia nici sufletulu fara invetiatura nu se va nobilita, de aceea intieptii Greciei picurii intieptiunei i-au antepusu butíloru de auru.

De aceea si noi prépretiuimu ostenelele escel. Vóstre si ale multu stimatiloru membrii adunati, carii ati accursu la acestu locu, nu numai spre a ve stimpera setea ce o aveti catrá sciíntie, ci ati pusu pasi ostenitori si pentru aceea, cá foculu invapariatu ce'lu nutriti in peptuve de a vedé dulcea natiune inaintata pe terenulu sciíntieloru, se'lu latíti si se'lu atítiati si intre noi romani locuitori ai acestui tienutu.

Primiti dara adunc'a multiamit'a nóstra, ca-ci in albulu inimei Vóstre ati retienutu un'a fóia alba de inscriere si pentru noi fiii acciasi natiune, asiedati pe plaiurile ostnordice ale Carpatiloru.

Carii altcumu din profundulu inimei nóstre ve uramu, cá pre escel. Vóstra, pre toti membrii asociatiunei literarie romane si tóta stimat'a adunare, care ne condecora cu fiinti'a sa de facia, bunulu D-dieu, spre glori'a natiunei nóstre, intru multi ani fericiți se ve custe.

Dupa ce reverend. canonicu isi termîná vorbirea sa, presiedintele mai vorbi urmatóarele:

Inainte de a pasí la agendele adunarei, dupa cumu sunt ele prescise in programulu comitetului, se-mi fia iertatu a implini un'a pré trista, dara santa datoría catra memori'a unuia din cei mai eminenti barbati ai natiunei nóstre!

Inca cateva dile Domniloru! si se va implini anulu decandu membrulu fundatoriu si totudeodata celu mai mare patronu alu asociatiunei romane trans., celu mai resolutu si mai sinceru barbatu alu natiunei nóstre, celu mai bunu patriotu, s'a mutatu din mediuloculu nostru, s'a mutatu dela cele tempurane la cele eterne!

Acelu pré zelosu aparatoriu alu causei natiunale, care candu l'a chiamatu natiunea, totudeaun'a a fostu gat'a, insusi cu periclitarea sanetatei si a vietiei sale, a întreprinde in cele mai critice tempuri calatorii la metropol'a imperatiei.

Acelu mare romanu, care si in or'a mortii era cuprinsu de grigile pentru prosperarea scumpei sale natiuni, neuitandusi a se roga pentru dens'a cá Dumnedieu cá se o iea sub scutulu seu celu puternicu, pentruca are inimici multi!

Acelu sinceru fiu alu natiunei, care a voitu cá si remasitiel'í trupesci se se asiedie între remasitiel'í trupesci ale filorú sei sufletesci.

Acestu mare si adevratu romanu, fratiloru, nu mai este in mediuloculu nostru! Mare si nemarginita e perderea lui pentru serman'a nóstra natiune, — mare si nemarginita este si durerea nóstra. — Acestei dureri, Domniloru, se-i damu expresiune viua prin unu in veci amintirea lui!

Memori'a lui se ne adoperamu a o perenna prin acea, cá spiritulu lui de blandetia, de sinceritate, de zelu pentru totu ce e natiunalu etc., se-lu conservamu între noi in veci! vecinica pomenirea lui!!

Nr. 233. 1868.

Protocolulu adunarei generale (VIII) a asociatîunii transilvane pentru cultur'a si literatur'a poporului romanu.

tienuta in Gherl'a la $25/13$ si $26/14$ Augustu 1868 sub conducerea ordinaria a d-lui presiedinte Vasiliu Lad. Popu.

SIEDINTTA I.

tienuta la $25/13$ Augustu 1868.

I. Conformu programei statorite prin comit. asoc. pentru afacerile acestei adunari generale, membrii presenti ai asoc. dinpreuna cu unu numeru prea frumosu de óspeti romani si straini se adunara in $25/13$ Augustu a. c. la 9 óre diminéti'a in sal'a redutului, ajustata anume spre scopulu acest'a.

Dupa salutarile si manifestarile imprumutate de simtiente fratiesci dn. Eli'a Macelariu iea cuventulu si propune a se alege o deputatiune pentru invitarea dlui presiedinte la adunare; ceea ce priminduse, totu la propunerea dlui Macelariu, sub conducerea Ilustratatiei Sale Episcopului dr. Ioanu Vancea, se alegu dd. Ioanu Anderco can., Alecsandru Bohatielu cap. supr., Gregoriu Moisilu vicariu, Michaiu Pavelu vicariu, Iosifu Popu vicecapitanu, Sim. Balintu prot., Andreiu Medanu asesoriu, Petru Rosc'a prot., dr. Stefanu Popu, Ioanu Bugitia prof. si dr. Victoru Mihali prof., carii departanduse, in scurtu vivate entusiastice anuntiara, ca dn. presiedinte sosi in mediuloculu nostru.

II. Dn. presiedinte ocupandu'si scaunulu, deschide siedinti'a cu o cuventare meduosa, ale carei pasage inspirate de o ferbinte amóre si nobila mandria natiunala, fusera intrerupte adese de aplause insufletite. Care cuventare se alatura la protocolu sub lit. A.

III. Dn. canonicu Ioanu Anderco Homorodénulu luandu cuventulu si salutandu pre membrii adunati ai asoc. in numele romaniloru din Gherl'a, da espresiune viia simtimenteloru calduróse, cu care primescu densii pre membrii asoc. in mediuloculu loru. Se aclude sub B.

IV. Inainte de a trece la ordinea dilei, dn. presiedinte 'si implinesce o prea trista datorintia, rechiamandu in memori'a asoc. pierderea mare causata natiunei, patriei si acestei asoc. prin mórtea neobositulu aparatoriu alu drepturiloru nóstre natiunale, a membrulu fundatoriu si ornamentulu asoc. nóstre transilvane, a Metropolitulu Alecsandru Conte Sterc'a Siulutiu, si dupace dede in cuvente alese recunoscinti'a meritata

umbrei lui marite, 'i oréza cu inima durerósa amintire eterna, la ce adunarea sub impresiunea celei 'mai adunci doreri pentru acea pierdere mare, raspunde oftandu: in eternu amintirea lui! Acésta cuventare se alatura sub C.

V. Ivinduse lips'a a trei notari ad hoc pentru ducerea protocolului si inregistrarea afaceriloru acestei adunari gener., la propunerea dlui presiedinte se achiamo de atari dd. Iustinu Pappiu, Visarionu Romanu si Victoru Mihali prof., carii 'si au si coprinsu locul la masa cá notari ad hoc.

VI. In intielesulu punctului 4 din programa dn. secret. II. Ioanu V. Rusu cetesce raportulu seu despre activitatea comitetului in anulu espiratu alu asoc. 186⁷/₈, adeca dela siedinti'a lunaria a comit. tienuta in 17. Sept. 1867 pana la siedinti'a aceleuia din 19. Augustu 1868, care raportu se alatura aici sub D.

VII. Dn. casieru alu asoc, capitanulu Stezariu asterne bilantiulu venituriloru si speseloru anuali si espune preste totu starea materiala a asoc. Se alatura sub E.

VIII. In absentia dlui Nic. Cristea. bibliotecariulu asoc., dn. secret. II. I. V. Rusu cetesce raportulu despre starea actuale a bibliotecei asoc. Se alatura sub F.

IX. Venindu la ordinea dilei esmiterea comisiuniloru si anume:

a) a unei comisiuni de 3 insi pentru inscrierea membriloru noui si incasarea tacselor;

b) a unei comisiuni de 5 insi spre a cerceta socotelele si a raportá in siedinti'a urmatória;

c) a unei comisiuni de 5 insi pentru preliminarea bugetului pre anulu venitoriu.

d) a unei comisiuni de 7 insi pentru desbaterea eventualeloru propuneri ale comit. asoc., séu ale altoru membrii ai asoc., s'au alesu

la a) dd. Lazaru Huza not. cons., Ioanu P. Maieriu, proprietariu si Vas. Popu viconot. comitatense;

la b) dd. Stefanu Biltiu can., Nic. Siandoru propriet., Lazaru Baldi propriet., dr. Brendusianu advocatu si Petru Nemesiu concipistu gub.;

la c) dd. Macedonu Popu prepositu, Mich. Pavelu vic., Ioanu Bugiti'a prof., Ioanu Moldovanu prof. si dr. Stefanu Popu medicu;

la d) dd. Ioanu Anderco canon., Alecs. Bohatielu cap. supr., Simeonu Balintu prot., Iosifu Popu vicecapit., Gavrilu

Manu propriet., dr. Ioanu Ratiu avocat si Andreiu Medanu asessoriu.

Tóte comisiunile aceste voru avé de a raportá in siedinti'a II.

X. D. Michailu Pavelu, vicariulu Marmatiei, propune in numele romanilor din Marmati'a si partile invecinate, a se estinde activitatea asoc. si preste densii, carii inca 'si tienu de datorinti'a natiunala a contribui la inaintarea scopului ei salutaru si a se decide, se se tiena adunari generale si in partile acele.

Dn. presiedinte opinéza a se indrumá dn. propunetoriu cu motiunea sa la comisiunea esmisa pentru desbaterea propunerilor eventuali, ceea ce se si primesce.

XI. Venindu ordinea la cetirea disertatiunilor, dn. presiedinte face cunoscutu, ca suntu insinuate la presidiu doue operate si anume unu discursu alu dlui Iustinu Popfiiu sub titulu: „Memori'a lui Andreiu Muresianu“ si o poesia a dlui Iosifu Vulcanu intitulata: „Geniulu natiunii,“ care, avendu inca tempu de ajunsu, suntu de a se ceti inca in siedinti'a acést'a.

Dn. Iustinu Popfiiu, carui 'i competia anteiatarea dupa ordinea insinuarei, propune a se ascultá mai anteiu operatulu dlui Iosifu Vulcanu cá mai scurtu, ceea ce priminduse dupa pucine contradiceri,

XII. Dn. Iosifu Vulcanu pasiesce pre tribuna si rostesce poesi'a sa: „Geniulu natiunei,“ carea fù ascultata cu cea mai mare placere. Se alatura sub G.

XIII. Finindu dn. Iosifu Vulcanu poesi'a amintita, ascende la tribuna dn. Iustinu Popfiiu si rostesce discursulu seu: „Memori'a lui Andreiu Muresianu,“ care asemenea fù ascultat cu cea mai viua placere. Se alatura aici sub H.

XIV. Dn. presiedinte face cunoscutu, ca sub decursulu siedintiei se mai insinuà la presidiu si unu alu treilea operatu alu dlui Iosifu Popu asessoriu, sub titulu: „Ocupatiunile primitive ale ómeniloru si primele inventiuni cu vreo-cateva deductiuni la poporulu romanu.“ Poftindu adunarea a o asculta si acést'a inca in siedinti'a de facia, dn. Iosifu Popu cetesce disertatiunea sa amentita, petrecuta cu atentiune si placere. Se alatura sub I.

Dupa acést'a siedinti'a se inchiaia la 1 óra dupa amiadi, statorinduse tempulu siedintiei II. pre 9 óre de diminétia a dilei urmatória.

Datu cá mai susu.

Basilii Lad. de Popu mp.,
presiedinte.

I. V. Rusu mp.,
secretariulu II.

Notarii ad hoc:

Iustinu Popfii mp.

Vis. Romanu mp.

Dr. V. Mihali de Apsia mp.'

Raportulu secretariului II, despre activitatea comitetului asociatiunei transilvane in decursulu aului 186⁷/₈,

Escelestissime D. presiedinte! stralucit'a adunare generala!

I.

Comitetulu asociatiunei transilvane romane, conformu Şlui 32 lit. g) din statute, are onóre prin subscriulu secretariu a aduce la cunoscinti'a si apretiarea onoratei adunari generale lucrarile sale cele mai importante de pre a. cur. alu asociat. 186⁷/₈, carele espiréza cu present'a adunare generala.

Comitetulu in decursulu an. 186⁷/₈ a tienutu 21 siedintie, din care fura ordinarie séu lunarie 12, éra 9 estraordinarie.

Comitetulu 'si-a tienutu de o datoria principala, cá pre langa alte afaceri curente se se ocupe mai inainte de tóte cu punerea in lucrare a concluselu adunarei generale tienuta la Clusiu in a. trec. Conformu conclusulu numitei adunari p. XXVIII. se luara inca in siedintiele comitetului din 17 si 18 Sept. an. trec. dispositiunile necesarie pentru impartirea stipendieloru si ajutorialoru preliminate pre an. scol. 186⁷/₈, statorinduse totuodata de principiu, cá aceli tineri studenti stipendiati ai asoc., carii in anii precedenti se bucurara de vreunu stipendiu din partea asociatiunei, se se lasa si pre an. scol. 186⁷/₈ in usuarea avutelu stipendii, déca le-a meritatu prin progresu si purtare; deci tinerii: Georgie Gerasimu Rusu juristu la universitatea din Vien'a si Andreiu Cosm'a juristu la universitatea din Pest'a remasera si pre an. scol. 186⁷/₈ in usuarea stipendialoru avute de 100 fr. v. a.; asemene tinerii ascultatori de preparandia la Prag'a, Georgie Munteanu si Stefanu Torpanu inca remasera in folosirea stipendialoru sale de cate 300 fr. si 50 fr. bani de drumu, si in urma tinerulu Dionisiu Radesiu

ascultatoriu de științele tehnice la institutul politehnicu din Vien'a, se lasa în preavutulu stipendiu de 300 fr. v. a. (sied. comit. din 17. Sept, a. tr. §. 74 p. d). Celelalte stipendia se conferira pre calea concurselor publicate în diuarele romane în modulu urmatoriu: a) cele doua ajutoria de câte 25 fr. v. a. menite pentru doi invetiacei de meseria, se conferira lui Ioanu Piso, invetiacelu de pantofariu în Sabesiu și lui Iuliu Marcianu, invetiacelu de mesariu în Clusiu; b) ajutoriulu de 50 fr. v. a. menitu pentru unu sodalu de meseria cu scopu de a se face maiestru, se dede lui Ioanu Bogorinu, sodalu de cismariu în Sibiiu, dupace acel'a mai anteu a produsu recerutulu documentu despre aceea, cumca din partea oo. deregatoriei politice are voia a'si portá de sine meseri'a sa; c) cele doue stipendia de câte 50 fr. v. a. destinate pentru 2 studenti dela scólele reale, se conferira lui Ios. Macsimu, studente în V. clasa la scól'a reala din Sibiiu și lui Constantinu Popoviciu, studente în II. clasa la scól'a reala din Brasiovu; d) stipendiulu de 80 fr. destinatu pentru unu juristu în patria se dede lui Ieronimu Gheagia juristu în an. I. la academi'a regia din Sibiiu, éra celu de 100 fr. destinatu pentru unu juristu afara de patria se dede tenerului Ed. Nemesiu ascultatoriu de drepturi în an. IV. la universitatea din Pest'a, și în urma e) cele doue stipendia de câte 330 fr. v. a. destinate pentru doi teneri studenti la scól'a agronomică cu scopu de a se pregati cá profesori de agronomia pentru preparandiale din Blasiu și Sibiiu, se dederă lui Georgie Vintila, maturisatu, și Gregoriu Moldovanu, érași maturisatu; dara cu privire la acestu din urma nesciinduse ubicatiunea lui, prin urmare neaflanduse la tempulu seu, și între aceea trecundu terminulu prescriu pentru primirea la vreunu institutu agronomicu pre an. scol. 186⁷/₈: Comitétulu se aflà indemnatu, cá în siedinti'a sa din 12. Dec. a. tr. §. 144 se decida sistarea și retienerea acelui stipendiu pre a. scol. 186⁷/₈ în favórea cassei asociat. Se întielege de sine, ca tinerii impartasiti cu stipendiale asociatiunei tura indatorati cu finea fiecarui semestru a produce dovedile recerute despre progresulu lor în respectivele specialitati de studia, și parte mare din aceli stipendiați și pana acum facura destulu acestei conditiuni (vedi siedint. comitet. din 5. Noemb. a. tr. §§. 128, 129, 130, 131, 132 și 133).

Un'a dintre problemele mai însemnate cu acaroru resolvire se însarcinà comitetulu din partea adunarei generale dela Clusiu, fù și edarea fóiei asociat. prevediuta în §. 33 din sta-

tutele asociat. Edarea numitei foi fû reclamată de o parte considerabilă din inteligență'a română. Comitetulu și-a datú tóta potensia silintia pentru realizarea acelei dorințe și necesități, reclamate de interesulu literaturii și alu culturii poporulu romanu, și după ce D. secret. I. Georgie Baritiu avu bunătața a se declara, ca e determinatu a primi asuprași redacțiunea numitei foi: Comitetulu deveni în placut'a pozițiune, a puté pune în lucrare edarea aceleia în Brașiovu, unde e și locuință'a dlui secret. I., în tipografi'a lui Römer & Kamner. Dorință'a numai ar fi, cá o atare foia, care după tinerea programulu seu are misiunea de a se ocupá cu pertractarea de cestiuni atingătorie de interesele materiali și spiritali ale națiunii nóstre, celei atatu de sbuciumate de vitregi'a timpuriloru, — se fia imbracisiată cu tóte caldur'a din partea publiculu romanu, atatu din punctulu de vedere alu spriginirii materiali, catu și acelei spiritalu. Pana acum trebuie se marturisimu cu parere de reu, ca nu e spriginita chiaru după dorință și asteptare, ca-cu numerulu abonatiloru pre an. cur. abia se suie pana la 361, éra elaborate pentru fóia înca au încursu fórtu pucine. Fóia asociatiunii sub titulu „Transilvani'a“ aparú cu 1. Ian. c. n. a. c., precum e de comunu cunoscutu, se eda de 2 ori pre luna în 8° în cuprinsu de 3 cóle. Numerulu I. se tiparí în 750 esempl. și se impartí pre la inteligență'a romani în speranță'a abonarei, éra numerii urmatori de regula esira în 500 esempl., din care s'a trimesu cate unu esemplariu de onóre, pre la diuarele romane și pre la diverse institute literarie și științifice din patria și afara de patria. Despre perceptele și erogatele numitei foi va binevoi onor. adunare generale a se convinge din ratiotiniulu cassei asociat. (vedi protoc. ședint. comitet. din 18. Sept. 1867 §. 88 p. 4, din 8. Oct. 1867 §. 96, din 15. Oct. 1867 §§. 99, 100 și 101, din 25. Oct. 1867 §§. 102—114, din 1. Noembrie 1867 §§. 115—121).

Pre langa cele premise, comitet. conformu misiunii sale în ședintele sale lunare s'a mai ocupatu și cu pertractarea altoru afaceri și cestiuni privitorie la asociat. nóstră, din care de o parte presupunendu, ca acele suntú deja cunoscute din protocólele ședintiloru lunare ale comitetulu, publicate în totu cuprinsulu lorú în fóia asociat., de alta parte din respectulu crutiarei timpulu, mi voiú luá voia a insirá aici numai pre cele mai demne de însemnatu și consideratiune.

Cu multumire interna are comitetulu onóre a aduce la cunoscință'a stralucitei adunarei generale aceea împregiurare im-

bucuratória, ca asociatiunea noastră prin testamentulu din 3. Sept. 1867 a dlui Ioanu Piposiu fostu odinióra controloru la baile erariale din Govasdia deveni ereditori'a unei parti din averea remasa de acestu domnu, mutatu in a. tr. la locasiurile eterne, si ca din partea comitetului s'a si facutu la tempulu seu pre calea resp. tribunalu comitatense, pasii necesari pentru reali-sarea puncteloru din testamentu, atingátorie de asociatiune. Din testamentulu susu mentiunatului domnu repausatu in Domnulu, impartasitu in copia fidela asociat. din partea tribunalului resp. se vede, cumca asociatiunea are se capete cá legatu din mass'a resp. testatoriu 700 fr. v. a. in obligatiuni de statu (Staats-schuldverschreibung) din 1. Dec. 1845 cu 3 fr. proc., apoi intréga biblioteca a aceleia, cum si doue bucati auru (Wasch-gold) in pretiu de 15 fr. Se speréza, ca acestu esemplu nobilu si va afla imitatori in atare casuri si din partea altoru conationali ai nostri mai favorati de sórte, in privinti'a starei materiali, ca-ci atari fapte nobile si generóse, facia cu acestu asediamentu nationale, paladiulu culturei limbei si literaturéi nationale, cumu si alu culturei poporului romanu in generale, suntu totu atatea monumente nepieritórie in analele natiunei (sied. comitet. din 7. Apriliu a. c. §. 40 si 8. Iuliu a. c. §. 75).

Totu cu ast'a ocasiune comitetulu are onóre a aduce la cunoscienti'a si apretiarea stralucitei adunari generale si acea impregiurare imbucuratória, ca societatea „Transilvani'a“ din Bucuresci, carea si-a defiptu o problema atátu de frumósa si nobila, problem'a: de a ajutá tinerimea romana lipsita de medilóce spre a-si puté continuá studiale pre la diverse facultati, afara de patria: a binevoitu a trimete asociatiunei nóstre actele acelei societati, legalisate in tóta form'a si provédiute cu propri'a subscriere a presiedintelui si secretariului. Bucuri'a ce o simti comitetulu la ast'a fapta fú mare si petrundietória, si ne place a credé, ca o voru impartasi intocma si membrii acestei stralucite adunari si anume din doue motive, anteiu pentru ca acea societate are de scopu ajutorarea tinerimei nóstre, celei atatu de lipsite de medilóce, si adou'a, pentru ca conformu Şlui 40 din statutele acelei societati, carea prosperéza cu pasi atatu de imbucuratori, in casulu desfientiarei, de carea se ferésca bunulu Ddieu, asociatiunea noastră va deveni ereditória preste intrég'a avere a aceleia.

Comitetulu deci a crediutu, ca implinesce numai una datorria nationale placuta, candu considerandu obiectulu dupa tóta importanti'a ce o merita si motivatu de simtiulu amorei fratiesci,

a decisu a trimete din partesi in numele asoc. nóstre o scri-sória de multumit'a cea mai cordiale numitei societati (sied. comitet. din 12. Maiu si 9. Iuniu a. c. §§. 54 si 62).

S'a pusu prin D. advocationu plenipotentiatu alu asoc. Mat. Nicol'a pasii necesarii pentru esolvirea pretiului unei case da-mite in favórea asociatiunei de repausatulu in Domnulu negotiatoriu in Abrudu Dion. Telechi si vendute in 1865 cu apro-barea adunarei generale. Din pretiulu acestei case de 320 fr. s'au incassatu in a. cur. in done renduri 258 fr.; mai restéza a se incassá numai 62 fr. dinpreuna cu proc. obvenitórie (sied. comitet. din 8. Oct. 1867 si din 9. Iuniu a. c. §. 61).

S'a luatú spre scientia regulatu in tóta siedinti'a lunaria raportulu cassei (asociatiunei) despre starea fondulu asociat., cum si despre sumele intrate la fondulu asociat. cá tacse de m. ord. ori cá oferte, care s'a publicatu din siedintia in siedintia in fói'a asociatiunei.

S'au reveditú pucinele elaborate intrate pentru fói'a asoc., care s'au si publicatu.

(Va urma.)

Ad Nr. 234. 1868.

Publicarea baniloru incursi la fondulu asociatiunei

cá tacse de membru ordin. cu ocasiunea adunarei generale a asoc. trans. fienuta la Gherl'a in 25 si 26 Augustu c. r. a. c.

V. a. fr.

- 1) Dela dn. Ioane Macelariu inspectoru cercualu in Mercurea cá tacsá pre 1867/8 5
- 2) Dela dn. Servianu Popoviciu consiliariu la curtea apelatória in Sibiiu cá tacsá pre 1867/8 5
- 3) Dela dn. Mihaiu Bohatielu v. comite in Gherl'a cá tacsá pre anii 1864/5, 5/6, 6/7, 7/8 20
- 4) Dela dn. Simeone Balomiri jude-regiu in Sasu-Sebesiu in 2 obligatiuni urb. transilv. Nr. 20456 si 27357, facénduse m. fundatoriu, sum'a de . . . 210
- 5) Dela dn. Simeonu Balintu protop. in Rosi'a cá tacsá pre 1867/8 in arg. 5
- 6) Dela dn. Basiliu Popu Harsianu advocationu in Abrudu cá tacsá pre 1867/8 5
- 7) Dela dn. Michailu Crisianu protopopu in Sasu-Reginu cá tacsá pre 1867/8 5
- 8) Dela dn. Alecsandru Bohatielu capitanu supr. in Nasaudu in 2 obligat. urb. Nr. 19168 si 19169, facénduse m. fundatoriu, in suma de 210
- 9) Dela dn. Ioane Anderco canonicu in Gherl'a cá tacsá pre 1867/8 5
- 10) Dela dn. Iosifu Popu vicecapitanu in Siomcuti'a mare cá tacsá pre anii 1862/3, 3/4, 4/5, 5/6, 6/7, 7/8 30
- 11) Dela dn. Andreiu Medanu asesoriu la tribun. Siomcut'a mare cá tacsá pre anii 1863/4, 4/5, 5/6, 6/7, 7/8 30
- 12) Dela dn. Ioane Colcieru protomedicu in Chioaru pre 1864/5, 5/6, 6/7, 7/8 20
- 13) Dela dn. Vasilie Popu protopopu in Santau cá tacsá pro 1867/7 5

	V. a. fr.
14) Dela dn. Nicolau Buteanu posesoru in Ercava cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	10
15) Dela dn. Alecsiu Onitiu asesoriu in Sasu-Reginu cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
16) Dela dn. Georgiu Popu jude orf. in Basesci pre an. 1867 ⁷ / ₈	10
17) Dela dn. Iosifu Popu jude cerc. in Ilb'a pre 1867 ⁷ / ₈	10
18) Dela dn. Alimpiu Barboloviciu protop. in Borsi'a cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
19) Dela dn. Gavriila Vaida preotu in Sioimosiu cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈ si pentru diploma	6
20) Dela dn. Ioanu Busiti'a prof. in M. Sigetu cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
21) Dela dn. Clemente Hosszu propriet. in Glodu cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
22) Dela dn. Gavriila Buzur'a parochu si adm. prot. in Bl. Poian'a tacsé restante pre 186 ² / ₃ , ³ / ₄ si pentru diploma	11
23) Dela dn. Vasiliu Hossiu capelanu in Muresiu-Osiorheiu cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈ si pentru diploma	6
24) Dela ilustr. Sa dn. dr. Ioane Vancea episcopu in Gherl'a tacs'a de membru fundatoriu (in bani gat'a)	210
25) Dela dn. Stefanu Biltiu canonicu in Gherl'a tacs. pre 186 ⁶ / ₇ si ⁷ / ₈	10
26) Dela dn. dr. Ioane Ratiu advocatu in Tord'a cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
27) Dela dn. Nicolau Tamasiu preotu in Grindu cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
28) Dela dn. Simeonu Caianu medicu in Rosi'a mont. cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈ si pentru diploma	6
29) Dela dn. dr. Paulu Vasiciu cons. scol. cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
30) Dela dn. Ioane Pamfilie protopopu in Clusiu cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
31) Dela dn. Iosifu Popu asesoru in Clusiu cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
32) Dela dn. Nicolau Popu parochu in Fenesiu-Sasescu cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
33) Dela dn. Samuila Popu oficialu percept. in Clusiu cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
34) Dela dn. dr. Ioanu Maioru cons. de scóle in Clusiu cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
35) Dela dn. Grigoriu Chif'a capelanu in Clusiu cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
36) Dela dn. Ioane Boieriu preotu in Lechniti'a (Muresiu) tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
37) Dela dn. I. Popu de Boiereni prot. in Cicio-Cristuru cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
38) Dela dn. Basiliu Porutiu parochu in Almasiulu mare cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
39) Dela dn. Ioanu Florianu profotiscalu in Naseudu tacséle pre anii 186 ⁵ / ₆ , ⁶ / ₇ , ⁷ / ₈	15
40) Dela dn. Demetriu Coroianu vicariu in Silvani'a cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
41) Dela dn. Ioane Angyal advocatu in Simleu cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
42) Dela dn. Petru Branu protop. in Satu-mare cá tacsá pre 186 ⁴ / ₅	5
43) Dela dn. Avraamu Dragosiu prot. in Er-Kisfalau tacs'a pre 1867 ⁷ / ₈	5
44) Dela dn. Iacobu Brendusianu adv. in Bai'a de Crisiu cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
45) Dela dn. Vas. Acsente asesoriu pens. in Naseudu tacs'a pre 1867 ⁷ / ₈	5
46) Dela dn. Alecsandru Bohetielu capitanu supremu in bani	10
47) Dela dn. Ioachimu Muresianu presied. judecat. cá tacsá pre 186 ⁴ / ₅	5
48) Dela dn. Florianu Porcius vcapit. in Naseudu cá tacsá pre 186 ⁵ / ₆	5
49) Dela dn. Simeonu Tancu preotu in Sil. Giorgiu tacs'a pre 186 ⁶ / ₇	5
50) Dela dn. Grigoriu Hangea cancelistu in Naseudu tacs'a pre 1867 ⁷ / ₈	5
51) Dela dn. Grigoriu Moisilu vicariu in Naseudu tacs'a pre 186 ⁶ / ₇	5
52) Dela dn. Moise Papu parochu in B. Tih'a tacs'a pre 186 ⁵ / ₆	5
53) Dela dn. Macedonu Popu prepositu in Gherl'a cá tacsá pre 1867 ⁷ / ₈	5
54) Dela dn. Vasilie Buteanu profotiscalu com. in Siomcut'a mare tacséle pre 186 ² / ₃ , ³ / ₄ , ⁴ / ₅ , ⁵ / ₆ , ⁶ / ₇ , ⁷ / ₈	30
55) Dela dn. Ioanu Mihali vicenotariu comitat. in M. Sigetu tacs'a pre 1867 ⁷ / ₈ si pentru diplom'a	6

	V. a. fr.
56) Dela dn. dr. Mihali prof. in Gherl'a tacs'a pre 1867/8	5
57) Dela dn. Simeonu Bocsi'a prot. in Iclodulu mare tacs'a pre 1867/8	5
58) Dela dn. Pavelu Michailu vicariu in Slatin'a (Szigeth) tacsele pre 1862/3, 3/4, 4/5, 5/6, 6/7, 7/8 si pentru diplom'a	31
59) Dela dn. Iustinu Popufiu prof. in Oradea-mare tacs'a pre 1867/8 (1 galb.)	5
60) Dela dn. Lazaru Huz'a not. consist. in Gherl'a tacs'a pre 1867/8	5
61) Dela dn. Ioane Muresianu propriet. in Gherl'a tacs'a pre 1867/8	5
62) Dela dn. Demetriu Cosm'a parochu in Fejurdu tacs'a pre 1867/8	5
63) Dela dn. Vasiliu Popu preotu in Ders'a tacs'a pre 1867/8	5
64) Dela dn. Simeonu Ancianu protop. in Surducu tacs'a pre 1867/8	5
65) Dela dn. Ioane Bobu de Capolna-Monostoru directoru pensionatu in Clusiu tacsele pre 1864/5, 5/6	10
66) Dela dn. Petru Anc'a jude procesuale in Santu-Jude tacsele pre anii 1862/3, 3/4, 4/5, 5/6, 6/7, 7/8	30
67) Dela dn. Augustu Munteanu avocatulu in Gherl'a tacs'a pre 1867/8 si pentru diplom'a	6
68) Dela dn. Severu Hangea capitanu pensionatu tacs'a pre 1867/8 Sibiu 8. Septembrie 1868.	5

Dela secretariulu asociatiunei trans. rom.

Ad Nr. 234. 1868.

List'a membriloru ordinari noi,

cari s'au inscris cu ocasiunea adunarei gener. a asoc. trans.

Btienute la Gherl'a 25. Augustu c. n. 1868. Cluj

	V. a. fr. or
1) Dela dn. Iosifu Vulcanu redactoru in Pest'a tacs'a pre 1867/8	5 —
2) Dela dn. Augustu Horsia rigorosantu in Pest'a tacs'a pre 1867/8	5 —
3) Dela dn. Georgiu Crisianu parochu in Sasu-Reginu tacs'a pre 1867/8	5 —
4) Dela dn. Eugeniu Crisianu functionariu la curtea de casatiune in Bucuresci cá tacs'a pre 1867/8	5 —
5) Dela dn. Iustinu Crisianu cancelistu in Sasu-Reginu tacs'a pre 1867/8	5 —
6) Dela dn. Ioane Cosmuti'a directoru la cartea funduaria in Siom- cut'a mare cá tacs'a pro 1867/8	5 —
7) Dela dn. Vasilie Fabianu proprietariu in Zsadány tacs'a pre 1867/8	5 —
8) Dela dn. Alecsandru Popu esactore districtualu in Miiasiu-mare cá tacs'a pre 1867/8	5 —
9) Dela dn. dr. Ioane Nichit'a avocatulu in Zilah tacs'a pre 1867/8	5 —
10) Dela dn. Alecsandru Popu de K. Monostoru jude cercualu in Monostoru tacs'a pre 1867/8	5 —
11) Dela dn. Alecsiu Hosszu vicenot. in Deesiu tacs'a pre 1867/8 si pentru diploma	6 —
12) Dela dn. Ioanu Tohati vicefiscalu in Deesiu tacs'a pre 1867/8 si pentru diploma	6 —
13) Dela dn. Ioane Getie notariu in Mesteacanu cá tacs'a pre 1867/8 si pentru diploma	6 —
14) Dela dn. Demetriu Varn'a profesoru in Lapusiu tacs'a pre 1867/8 si pentru diploma	6 —
15) Dela dn. Vasiliu Iodi preotu in Baseric'a alba (Marmatia) tacs'a pre 1867/8 si pentru diplom'a	6 —
16) Dela dn. Mateiu Silvani preotu in Bocsia cá tacs'a pre 1867/8	5 —

	V. a. fr. or
17) Dela dn. Rubinu Patitia vnot. in Abrudu tacs'a pre 1867/8 si p. dipl.	6 —
18) Dela dn. Marcu Cetatianu asesoru in Sasu-Reginu tacs'a pre 1867/8	5 —
19) Dela dn. Elia Cincea vicenotariu si asesoru onor. in Naseudu tacs'a pre 1867/8 si pentru diploma	6 —
20) Dela dn. Ioanu Buzura jude procesualu in Mogagia (Hollomezö) tacs'a pre 1867/8 si pentru diploma	6 —
21) Dela dn. Iosifu Bodea preotu in Cs.-Györgyfalva tacs'a pre 1867/8	5 —
22) Dela dn. I. Hosszu preotu in Milasiu-mare tacs'a pre 1867/8 si p. dipl.	6 —
23) Dela dn. Grig. Elekesiu protop. in St.-Martinu tacs'a pre 1867/8	5 —
24) Dela dn. Ioane Balea Chindrisiu preotu in Budesci cá tacs'a pre 1867/8 si pentru diploma	6 —
25) Dela dn. Vasiliu Nyisztor canonicu in Oradea mare cá tacs'a pre 1867/8 si pentru diploma	6 —
26) Dela dn. Dion Vaida propr. in Alpretu tacs'a pre 1867/8 si p. diploma	6 —
27) Dela dn. I. Papiu prof. in Naseudu tacs'a pre 1867/8 si p. diploma	6 —
28) Dela dn. Elia Marcianu propr. in Omanu tacs'a pre 1867/8 si p. dipl.	6 —
29) Dela dn. Ioane Kovács parochu in Iazu tacs'a pre 1867/8	5 —
30) Dela dn. Teodoru Szilágyi preotu in Coseiu tacs'a pre 1867/8	5 —
31) Dela dn. G. Marchisiu preotu in Homorodu tacs'a pre 1867/8 si p. dipl.	6 —
32) Dela dn. Vasiliu Basti preotu in Ér-Girólt tacs'a pre 1867/8 si p. dipl.	6 —
33) Dela dn. Teod. Popu protop. in Ortelecu tacs'a pre 1867/8 si p. dipl.	6 —
34) Dela dn. Vasiliu Popu vicenot. in Gherl'a tacs'a pre 1867/8 si p. dipl.	6 —
35) Dela dn. Gavriilu Verticu notariu judecator. in Naseudu tacs'a pre 1867/8 si pentru diploma	6 —
36) Dela dn. Nicolau Popu profes. in Naseudu tacs'a pre 1867/8 si p. dipl.	6 —
37) Dela dn. Ioane Cucu jude onor. in Supurulu de josu tacs'a pre 1867/8 si pentru diploma	6 —
38) Dela dn. Paulu Vella Ventrariu prof. in Oradea mare tacs'a pre 1867/8	5 —
39) Dela dn. Nicolau Moldovanu profesoru in Gherl'a tacs'a pre 1867/8 si pentru diploma	6 —
40) Dela dn. Andreiu Cosm'a rigorosantu din Sz.-Cseh tacs'a pre 1867/8	5 —
41) Dela dn. Ioane Popu protop. in Vadulu Marmatiei tacs'a pre 1867/8	5 —
42) Dela dn. Nicolau Bârlea advocatu in Cublesiu in o buc. oblig. urb. Nr. 7589	52 50
43) Dela dn. Dem. Zdrob'a par. in Pantiechu tacs'a pre 1867/8 si p. dipl.	6 —
44) Dela dn. Ioane Szilasi preotu in Suplacu tacs'a pre 1867/8 si p. dipl.	6 —
45) Dela dn. Georgiu Tecariu prot. in Bedeanu tacs'a pre 1867/8 si p. dipl.	6 —
46) Dela dn. Petru Muresianu notariu onor. sedrialu tacs'a pre 1867/8 si pentru diploma	6 —
47) Dela dn. Ioanu Antal preotu in Mediasiu tacs'a pre 1867/8 si p. dipl.	6 —
48) Dela dn. Augustu Szigyártó notariu com. tacs'a pre 1867/8	5 —
49) Dela dn. Gavriilu Borodi propriet. in Corabi'a tacs'a pre 1867/8	5 —
50) Dela dn. Teod. Gavrusi propr. in Cupsieni tacs'a pre 1867/8 si p. dipl.	6 —
51) Dela dn. Ioane Szeremi preotu in Rusi (Szatmár) tacs'a pre 1867/8 si pentru diploma	6 —
52) Dela dn. Ioanu Moldovanu preotu in Asculeu-micu tacs'a pre 1867/8 si pentru diploma	6 —
53) Dela dn. Mihaiu Lemeni propr. in Gherl'a tacs'a pre 1867/8 si p. dipl.	6 —

Sibiiu, 8 Septembrie 1868.

Dela secretariulu asociatiunei.

Institutulu regescu din Franci'a.

I. De vreo diece ani încóce se vorbesce si la noi mai multu decatu ori candu altadata despre societati literarie si scientifice, éra de siepte ani avemu cu ajutoriulu ceriului unele societati pentru cultur'a limbei si a poporului, avemu si un'a societate academica, nascuta abia in an. 1867. Pentru cá se cunóschemu mai pe usioru si in modu practic, catu s'a facutu la noi pana acuma in acésta directiune in favórea literaturéi, a sciintieloru si arteloru si care este lung'a cale ce ne mai sta inainte nóua si generatiuniloru urmatórie, am crediutu ca voiu face publiculu nostru unu servitiu impartasindu unele cunoscintie despre unu institutu strinsu scientificu, carele se bucura de renumele celu mai frumosu si celu mai bine meritatu din tóta Europ'a, éra acel'a este Institutulu regescu din Franci'a. Spre a ne familiarisa mai bine cu atributiunile si cu activitatea acelu institutu in tóte ramurile lui, îi vomu premite pre scurtu istoriculu dupa opulu titlatu: *Annuaire des sociétés savantes de la France et de l' Etranger.* Paris.

Institutulu regescu de Franci'a este unu corpu eminate, compusu din barbati de scientia, din sapienti, din artisti de renume mare. Pre temeulu legei statului (artic. XLI. alu legei din 11. Floreal anulu X. alu fostei republice) acestu asiedimentu singuru se bucura de prerogativ'a de a se numi Institutu. Elu se desparte in cinci academii, care tóte unite la unu locu pórtá numele de institutu si este prim'a societate de invetiati ai Franciei. Fiacare din acele academii isi are numele seu dela studiale speciali, cu care se ocupa, si adica:

- ① Academi'a francésca;
- ② Academi'a regésca de inscriptiuni si literatura;
- ③ Academi'a regésca de sciintie;
- ④ Academi'a regésca de artele frumóse;
- ⑤ Academi'a de sciintiele morali si politice.

Acestea cinci academii nu s'au infiintiatu dintr'odata, ci au intratu in activitate numai succesive si numai in mesur'a, in care se simtia necesitatea de a reuni barbati eruditi in cate unu corpu spre a perfectiona limb'a, sciintiele si artele. Éca deci cateva trasuri istorice pentru fiacare academia dupa ordinea fundarei lor.

1. Academia francéscă.

Dintre academiile, din care se compune institutul, academi'a francéscă s'a fundatu mai anteu. Originea ei se reduce tocma la mediuloculu secolului alu XVII-lea. Cardinalulu de Richelieu, genialulu ministru alu regelui, aflandu, ca mai multi ómeni literati se aduna in dile anumite la Conrard, carele era protestantu si se amestecá in tóte afacerile politice din epoc'a sa, spre a discutá si a'si comunicá unii cu altii lucrarile, adunarile loru devenira suspitióse. Asia Richelieu voindn a'i controla mai deaprópe, sub cuventu ca si elu este omu invetiatu, precum si era, pretindea cu totuadinsulu, cá se fia admisu si elu in acea reuniune. De si Richelieu era unulu din ministrii cei mai potenti, din cati s'au vediutu vreodata in Franci'a, totusi Conrard si amicii sei ilu respinsera cu tóta constanti'a unoru barbati independenti. Richelieu temenduse a'i lovi dea-dreptulu, apucà pe alta cale mai pucinu periculósa, elu adica se decise ale cunósce societatea loru oficialmente, prin urmare a'i constitui in societate regulata prin patentá regéscă. Doi ani reluptà reuniunea in contra acelei recunósceci, inse pana in fine totu indesiertu, pentruca patent'a totu esi, la care ei fusera constrinsi a se supune. Acumu inse parlamentulu parisianu din partea sa refusà inregistrarea patentei in corpulu legiloru tierci, din cauza cumu dicea unii, ca acesta inca era intielesu pe sub mana cu reuniunea barbatiloru eruditi; din rivalitate, precumu credea altii, pentrucá nu cnuva nou'a academia mai curendu séu mai tardiu se se prefaca in potestate noua de statu sí se arunce umbra preste autoritatea parlamentulu. In fine parlamentulu inca trebui se se plece la potestate absolutistica din acele tempuri. Patent'a fu inregistrata la a. 1636; acésta insarcinà pe societate a lucra la perfectiunarea limbei si ei dete numele de academia francéscă. Totuodata cardinalulu Richelieu se dechiarà pe sine prin subscrip-tiunea regelui de capu si protectoriu alu academei. Lui Richelieu ei succese in acelu oficiu cancelariulu Séquier; éra regele Ludovicu alu XIV-lea dupa mórtea parentelui seu Ludovicu alu XIII-lea se dechiarà pe sinesi însusi de protectoriu alu academei. Totu mai bine asia, decatu spargerea si disolutiunea reuniunei, disera invetiatiu Franciei; ei inse mai avura a se bucura si de o alta impregiurare fórte favoratória, ca adica Ludovicu XIV. iubiea sciintiele si artele mai pre susu decatu cei mai multi domnitori europeni din tempulu seu, pre candu unii tocma din contra, persecutá sciintiele pe mórte. De

atunci încóce toti monarchii Franciei sunt totuodata si protectori ai academiei francesci.

2. Academi'a regésca de inscriptiuni si litere.

Academi'a regésca de inscriptiuni si litere s'a fundatu de ministrulu Colbert in a. 1663. Acésta la inceputu se numiea academi'a mica, pentruca erá compusa numai din patru membri, luati inse si aceia dintre membrii academiei francesci. In an. 1701 preotula Bignon prin perseveranti'a sa mediulocí la Ludovicu XIV., cá acea mica reuniune se fia inaltata la onórea de academia proprie disa, cá se fia insarcinata a cultiva literele, a esplica manuscriptele antice (paleografia) si a consacra evenimentele monarchiei prin inscriptiuni, medalii si embleme.

3. Academi'a regésca a sciintieloru.

Pe acésta inca o a fundatu Colbert in a. 1666, voindu a imita pe societatea anglicana din Londonu, fundata de regele Angliei Carolu II. si ajunsa mai tardiu la unu renume mare. Scopulu acestei societati este, a cultiva si perfectiona sciintiele matematice si cele fizice in tóte ramurile lor.

4. Academi'a regésca a frumóseloru arte.

Acésta se fundà totu sub Ludovicu XIV. sub nume de academia de pictura si sculptura, cu care se incorporà mai tardiu academi'a de architectura creata in a. 1671. Acésta academia e compusa din pictori, sculptori, graveri (taiatori in metale), architecti si musicanti-compositori. Dintre pictorii acestei academii se alege directoriulu academiei francesci de artele frumóse, fundata in Rom'a totu de Ludovicu XIV. Oficiulu acelu directoriu este, a supraveghiá pe elevii pensionati (subventionati), pictori, sculptori, graveri, architecti si musicanti compositori, cari se tramitu la Itali'a spre a studia acolo pe marii pictori ai acelei tieri, cumu si monumentele antice de sculptura si architectura, de care acolo se afla in tóte partile.

5. Academi'a de sciintie morale si politice.

Acést'a academia nu ecsistase sub vechi'a monarchia a Bourboniloru, ci ea fù creata in tempulu revolutiunei, dupace se mai resturnase ordinea, adica pre candu insusi Institutulu intregu se stabill. Buonaparte cá consulu primariu o suprimà din cauzele cunoscute celoru, carii s'au ocupatu cu biografi'a acelu ostasiu pre catu genialu, pre atatu de mare despotu.

Regele Ludovicu Filipu o restaurà in 27. Oct. 1832 la recomandarea lui Guizot, carele pe atunci erá ministru alu instructiunei publice.

Acestea sunt acele cinci ramuri, care representa in Franci'a sciintiele si artele respectate si admirate sub numirea colectiva de Institutu

Sub regimulu vechiu cele patru academii nu aveau nici o legamente intre sine. Revolutiunea francésca sfarmandu si aceste institutiuni paciuite, precumu a sfarmatu pe tóte celelalte, apoi totu ea le reconstitui de nou cu energia multu mai mare, dandule totu odata unitatea, in care se aduná tóte puterile geniului nationalu francescu. In anulu III. alu republicei, adica in a. 1794 dela Is. Chr. corpulu legislativu decretà in tit. X. art. 298: „Va ecsista pentru intrég'a republica unu institutu nationalu, insarcinatu a culege inventiunile, a perfectoná artele si sciintiele. In 3. Brumariu an. IV. (25. Oct. 1795) Institutulu fù impartitu numai in trei clase séu academii, adica: 1. Sciintiele fizice si matematice cu 10 sectiuni, adica: matematic'a, art'a mechanica, astronomi'a, fisic'a esperimentala, chemi'a, istori'a naturala si mineralogi'a, botanic'a si fisic'a generala, anatomi'a si zoologi'a, medicin'a si chirurgi'a, economi'a rurala si veterinari'a. 2. Sciintiele morale si politice, séu dupa 6 sectiuni, analis'a sensatiuniloru si a ideiloru, moral'a, sciintiele sociale si legislative, economi'a politica, istori'a, geografi'a. 3. Literatur'a si artele frumóse cu 8 sectiuni de gramatica de limbile antice, poesia, anticitati si monumente, pictura, sculptura, architectura, musica si declamatiune.

In an. XI. Buonaparte suprimà clas'a sciintieloru morale si politice, impartindu Institutulu numai in dóua clase, precumu se observà si mai susu. Dupa caderea Napoleonidiloru si reintórcerea Bourboniloru sub Ludovicu XVIII. Institutulu se recompuse din nou, inse asia, ca cele patru clase vechi isi reluara numirile avute mai nainte de revolutiune, éra academi'a de sciintiele morale si politice suferí unele prefaceri. Acea reorganisatiune se fece prin decretu regescu din 21. Martiu 1816. De atunci Institutulu regescu alu Franciei abia mai suferí alte prefaceri.

Academi'a francésca se ocupa mai virtosu cu dictionariulu limbei francese si cu ecsaminarea opuriloru importante de literatura, istoria si sciintie, are 40 membrii, tiene siedintie inchise in fiacare septemana joi'a, éra in Maiu un'a pu-

blica. Academi'a r. de inscriptiuni si litere are totu 40 membrii actuali in permanentia, inse si 10 membrii liberi. Siedintiele inchise se tienu vinerea, cea publica in Iuliu. Academi'a de sciintie are 63 membrii, adica 27 pentru matematica si 36 la sciintiele fisice, apoi si 10 membrii liberi. Academi'a de artele frumoase e compusa din 40 membrii actuali permanenti si 10 liberi. Academi'a de sciintiele morale si politice are 30 membrii actuali permanenti. Tóte 5 academiile, (adica institutuliu intregu) tienu in 1. Maiu siedintia publica comuna.

Tóte spelele celoru 5 academiile le pórtá statulu, carele mai dá si cate 10 mii franci spre a se imparti cá premia pe fiacare anu. Preste acésta Institutulu mai are si unu venitu anualu de 123,291 franci, curgatori din legate si fundatiuni private si destinati totu pentru premia.

(Va urma).

Epistole agronomice.

Epistol'a II.

Amice! Tóte suntu capace spre perfectionare. Cine stà pre locu si remane totu pre langa cele vechi, acel'a reterésá. Deci iubite amice, vedi cum e spiritulu tempului, care are devis'a „progresu,“ folosesce totu ce e nou si bunu, déca ti-se recomanda, decide-te cu curagiu spre imbraciosiarea agriculturii si economiei ratiunale, ca numai acést'a te va mantui intre impregiurarile presente.

Eu me adresezu catra tene amice cá catra unu barbatu bravu si iubitoriu de inaintare, intreprindietoriu, amicu alu progresului, proprietariu mare séu micu, literatu séu tierénu, preste totu agricultoriu, séu folosindume de unu terminu mai generalu, economu, care de securu esti aplecatu a fi partasiu intru esplotarea intielépta a pamentului, a maicei nóstre comune.

Economi'a nóstra de pana acumu, dorere! in tóte partile e cu multu mai defectuósa si mai pucinu remuneratória decatu ne pretende venitoriulu si tempulu de facia. Deci déca voiesci a economisá asia, incatu ostenelele si spelele se ti-se remunereze, trebue se imbraciosiezi unu altu metodu mai ratiunalu intru cultivarea agriloru tei si in economia preste totu.

In epistol'a I. ti amu fostu aratatu, amice, ca prin agricultur'a rationala, asia numita schimbatória, impreunata cu o

economia mai buna, depre pamentulu teu poti lua cu 62 pana la 100 procente mai multu venitu curatu decatu pre langa metodulu de acumu de economia. Sub economi'a schimbatória inse se nu-ti inchipuesci óresicareva calapodu, care totudéun'a si intre tóte impregiurarile trebue se fia unulu si acelasi. Nu, acést'a nu e nici de catu, ci metodulu agriculturii schimbatória trebue se fia acomodatu impregiurariloru si relatiuniloru locale, dupa acestea se acomodéza intru tóte agricultoriulu ratiunale, si atunci nu se teme ca'i va succede reu, cea ce au intreprinsu prin metodulu rationalu, precumu au petitu-o multi de aceli'a, carii au mai intreprinsu cate ceva nou pre acestu terenu, fara de a se fi preceptu la lucru.

Acest'a e, iubite amice, singurulu midiulocu, prin care póte scapá economulu de decadenti'a totala si de periclulu care'lu amenintia. Acestu periclu, care nu ne amenintia numai ci, dorere, ne si aflamu intru insulu, precumu 'ti voiú aratá in urmatóriele, pucini 'lu observéza dintre noi.

La cunóscerea periclului, care amenintia cu ruinare totala pre agricultorii nostri, vomu poté ajunge numai, déca vomu lua in consideratiune stricta relatiunile tempului trecutú si ale celui de facia, de aci apoi se deducemu sórtea, care ne astépta pre venitoriu pre langa economisarea cea vechia defectuósa.

1) Se consideramu mai anteu tóte spesele, carii are a le suportá economi'a nóstra. Darile, spesele comunale, aruncaturile dupa acestea, spesele cu maiestrii, competintiele anuale ale sierbitoriloru si ale díleriloru, carii tóte s'au urcatu la duplulu si mai multu, facia cu pretiurile de mai nainte, precumu se scie de comunu. Apoi micsiorarea acestor'a nici ca se mai póte sperá.

2) Considerandu lipsele nóstre proprie si ale celoru ce se tienu de noi, aflamu, ca aceste in presente suntu pre de 2—3 ori mai mari cá mai de multu, si se totu inmultiescu in locu de a se impuciná.

3) Productele agriloru nostri pre langa metodulu de acumu de cultivare trebue se se impucineze totu mai tare din anu in anu. Au nu am auditu eu destuli economi de ai nostri dícëndu: „acumu nici bucatele nu se facu cá mai de multu, s'au reitu ómenii, D-dieu nu ne mai dà si altele.“ Dá nu dícu, ca de unde totu liai si nu mai puni nimic, cauta se se si mai gate dela unu tempu. Apoi gunoiulu ti-lu lasi de se putrediesce in ocolu séu 'lu ardi in locu de a'lu redá pamentului!

Vedi dar amice, spesele cari are a le suportá economi'a

suntu totu din ce in ce mai mari, si pamentulu produce din contra totu mai pucinu! Intre atari impregiurari cum vei poté inaintá, ba cumu vei poté subsistá macaru?! Remanendu tu amice totu pre langa cele vechi, va veni tempulu, dorere, candu ecsecutiunea te va scóte din cas'a si mosi'a, care au posiediut'o stramosii tei, vei fi silitu a parasi locul celu sacru pentru tine, unde ai vediutu mai anteu lumin'a si frumsetiele naturei, unde teau nutritu cu lapte din pieptulu seu maic'a ta cea buna, unde ai petrecutu celi d'antei si celi mai dulci ani ai vietiei tale celei inocente! Au patiendu tu acést'a, nu ti se va frange anim'a de dorere? Nu vei udá cu lacrimi fierbinti loculu acel'a de care te léga atatu de dulci si placute remniscentie?! Judeca cu seriositate aceste cuvente, si te vei convinge, ca vorbescu cu tóta sinceritatea catra tene amice! —

Intre aceste impregiurari si relatiuni descrise din esperimenti'a de tóte dílele, trebuie se vina fiacare economu la cunoscinti'a, ca noi mantuirea si scaparea nóstra numai si numai intru cultivarea mai rationala a pamentului o potemu aflá, prin care se invetiamu a stórce din pamentu producte mai multe, diferite si mai bune, fara spese mai mari cá pana acumu, si pre langa aceea pamentulu se castige in puterea sa productória, se se imbunatátiesca.

Cá se o póta face acést'a economulu trebuie se se tiena de urmatóriele regule generale:

Noi trebuie se stórcemu ap'a din pamentu, déc'a e prea multa, se grigimu cá se nu'lu spele apele mari ori se'lu inundeza, se'lu cultivamu totudéun'a la tempulu seu si mai bine cá pana acumu, afara de bucate se cultivamu si mai multu nutretiu si alte plante schimbanduse cu bucatele, prin aceea se luamu mai multe producte de pre pamentu, se cultivamu fenatie (riture) si pasiuni, se tienemu si cultivamu vite mai multe, acele se le nutrimu mai bine, se le ingrasiemu, se producemu gunoiu mai multu si mai bunu, acest'a se'lu folosimu bine si in astu modu prin lucru, schimbarea planteloru si gunoire séu meliorare se restituimu de nou acea potere productória a pamentului, care a produsu-o prin producerea producteloru mai multe si mai bune.

Mai incolo amesuratu locului, tempului si impregiurariloru trebuie se impreunamu cu agricultur'a si alte economii asia numite laterale, precumu de ecsemplu: cultivarea pomiloru, vinieritu, stuparitu, legumeritu, se cultivamu fragari si viermii de

matasa, preste totu se folosimu tóte isvórele, care ne potu aduce venituri curate mai mari.

Mai multu! nu trebuie se intardiamu nici unu minutu cu introducerea catu mai de tempuria a acestoru re'noiri radicale, se facemu totu ce potemu in asta privintia, ca in economia déca se neglege tempulu acomodatú séu se amana, urméza numai decatu daun'a nereparabila si aeelasi timpu acomodatú se reintórcé numai dupa unu anu séu mai tardiu.

Precumu se pórtá economi'a, asia e si venitulú. Si fiindu ca e defectuósa si de lapadatu in genere economi'a care se pórtá astadi, asia si venitulú e numai pre diumatate si mai pucinu decatu ar trebui se fia, asia inse nu e iertatu se remana din cauzele amintite.

Inmultirea populatiunei si a cerintieloru de tóte dílele ne admoniéza seriosu pre toti agricultorii, o admonitiune acést'a care resuna din tóte unghiurile patriei. Noi trebuie se ajutamú omenimei intregi! Noi trebuie se scótemu din pamentu tesaurí mai multi, de órace se presupune ca acést'a o si potemu face.

Totudeodata fiti bunu si adoptati convictiunea, ca singurulu midiu locu de a inmultí productele in genere e introducerea economiei schimbatória pre langa o economia de casa corespundiatória acesteia, chiaru si pre mosiele tierenesci. Prin acést'a e pronunziata si datorinti'a nóstra comuna, scopulu nostru celu mai inaltu. Acel'a e progresulu, care ne provóca pre toti spre implinirea acestei datorii a nóstre. De órace aduceti-ve aminte, ca noi prin unu atare progresu intru cultivarea pamentulu amu produce pre fiacare anu in Transilvani'a producte in pretiu de 130—200 milióne fr. mai multu cá pana acumu, éra cea mai mare parte a sumei aceleia ar incurge in pung'a romanului. Deci, déca ne jace la anima binele comunu, dara mai virtosu binele nostru propriu privatu, déca voimu se lasamu ceva si urmatoriloru nostri, trebuie se ne folosimu de economi'a schimbatória si ratiunala. Va veni tempulu, si nu preste multu, candu economulu cu trei campuri va merge a cersí, pre candu celu cu economi'a schimbatória ratiunala 'si va fundá fericirea sa si a urmatoriloru sei! va pune basa solida binelui comunu alu natiunei si alu patriei sale.

Cunoscundu-te eu pre tene amice, aducéndu'mi aminte ca esti stranepotulu braviloru nostri antecesori, carii inainte de acést'a cu 19 seculi au recunoscutu si au dísu:

„Mutatis quoque requiescunt fructibus arva,
Nec nulla interea est inaratae gratia terrae.“

Cu superbia, voiosu si plinu de incredere 'ti spunu, ca esti aplecatu a introduce economi'a schimbatória, despre care vorbesce si versulu acest'a alu strabuniloru, numai se scii cumu si in ce modu. In asta privintia eu me voiu încercá dupa potintia a'ti da unele svature, descriendu'ti pre scurtu calea care ai a o urmă, numai curagiu se ai si zelu intreprindiatoriu. La lucru dar romane si amice!

Blasiu, in Augustu 1868.

Stefanu Popu.

✓ CONSTANTINU BRANCOVANU.

Drama in cinci acte.

(Continuare).

SCEN'A IX.

(Ua strada in Constantinopoli).

Doctorulu Antoniu Corc'a, unu amicu.

(Personagiu mutu).

Antonio Corc'a.

Ai auditu ua scire? ... Unu dieu partinitoriu
Acésta mi-a tramis-o: eramu nerabdatoriu
Cá se te vediu. Sciu bine ca ai recunoscintia,
Spre Domnulu Brancovanu. Esci june de credintia
Si de simtiri frumóse. Eu inca-amu invatiatu
La Rom'a medicin'a, de dinsulu adjutatu.
Vrei se platesci tu nobilu acésta datoria
Acestui omu, scapandu-lu d'a Turciloru mania?
Asculta-me, Pandle; unu Pasia insemnatu
D'aici, me chiama astadi; elu langedia in patu.
Aici era si altulu. Vorbeau de noua scire,
Cum este obiceiulu la biéta omenire,
Candu n'are ce se dica, candu sufletulu celu micu
Se place se se pérdia in vorbe de nimicu.
Scii ce dicea? pre Domnulu din tíera Romanésca,
Pre protectorulu nostru voiescu se mazilésca.
L'au mazilitu chiaru. Lucrulu e pré insemnatoru,
Ca-ci totu-d'o-data Pórt'a illu crede tradatoru.
A selu aduca aicea, cu-ai sei, cu-a lui avere,
Aici cá selu ucidia, ah! dér' te rogu tacere!

Se nu me spunî pre mine la cela ce a disu.
Acésta scire cruda! Alunga unu tramisu,
C'ua carte catre Domnulu se fia 'n aperare,
Se-si scape a lui viétia, la ori-ce intimplare.
Se-i scrii, se-i dai ua scire, asia cum eu ti-amu spusu!
Saraca Romania, catu ea era de susu
Ua-data, éra-acuma catu e de umilita!
Chrestinatatea geme de cei barbari lovita,
Europ'a, curtisana perduta in placeri,
Aude si zimbesce la lungele dureri,
Cu care barbari'a se scóla s'o lovésca!
Europ'a dér' ea vinde si carnea chrestinéscă
Si sangele acestoru popóre ce-au caduutu,
Pre nesce interese nedemne. S'a perdutu
In viciu. Simtiuale, la dinsa se gandesce
Dér' din Schitia mare ua stea susu stralucesce
Si ne aréta calea in nóptea de periri
In care ne arunca amare rataciri.
Ce facemu? Brancovanu e victima lovita
De Turci; dér' chiaru Romanii pre turculu crudu invita
Se le lovésca tiér'a si drepturile loru,
In schimbu c'unu tronu ce cade cá netrebutoru.
Sci tu, iubite frate, cati suntu veniti din tiéra,
Aici cu bani domni'a la Pórta se o céra?
E tirgu de acesti ómeni! si Pórt'a arendéza
Domni'a la acela ce da mai multu. Lucréza,
Se scape Brancovanu! da-i scire, astadi chiaru
Cá selu opresci a sórbe alu mortii crudu pacharu.
(Finitulu actului I-ii).

Actulu II.

SCEN'A I.

(Ua sala in palatulu imperiale in Moscov'a).

Caterin'a (singnra).

Straina ursitóre! eramu ua biéta fata
Cu nume Marta Rabe, candu pacea fu 'ncheiata
Cu Rusii; eu cadu róba la Bauer; me facu
Tienuta lui. In urma, candu Petru me vediu
La gratiós'a dómna de Mencicoff, s'uimesce
De fermecele melle. D'aici elu me rapesce.
Acesta me botéza si vrea cá se me iea
Socia. De atuncea se 'naltia starea mea;

In umbra se cununa cu mine; ce ursita!
La Prutu, in batalia in care fu zdrobita
Ostirea noastră tóta, de fómeea ce-o loviea,
Candu mórtea séu robi'a pre noi ne bantuiea,
Avuiu ua cugetare in taina ceru a face,
Cu Turcii, prin Vizirulu, unu felu de pactu de pace.
I-amu datu eu multe daruri de pretiu ce nu e disu,
Blani scumpe, petre rare, chiaru sínulu i-amu deschisu!
Dér' amu scapatu Rusia de prada si robia,
A mea incoronare, acumu asceptu se via.
Dér' lucrulu se amana; adi voiú se-i amintescu,
Mai vreamu cev'a a-i cere . . . ce lucru? nu gasescu!
Ua mórte, resbunare! pre Brancovanu? déra!
Pre elu voru face Turcii cá se-lu arunce-n féra.
Se-lu ucida ei insusi, la carii ne-a tradatu.
Elu si a lui tradare, Vizirului m'a datu.
Elu a urcatu in pătu-mi p'unu barbaru, tradatorulu!
P'unu omu ce brau-mi d'auru, nu-i deschise amorulu!
Dér' Caterina asta-di voiesce-a resbuna
Femeia rusinata, si ea va triumfa.
Dér' Racovitia este acolo . . . elu lucréza
La resbunarea noastră, ce sufletu-mi turbéza.
L'amu scosu din inchisóre, prin midilocirea mea,
Va isbuti; tiranulu acela va cadea
Amu pusu la cale lucruri, acumu se me gandescu
La mine, la acela ce-atata eu iubescu.
Moens are nevasta, si ea este frumósa!
Se dice ca iubesce, oh! catu sumu de gelósa.
Cu unghiile melle a-i smulge, asiú vrea eu,
Totú ce-i frumosu si dulce si dragu in chipulu seu!
Cumú asiú dori se péra! in dureri si in chine!
Moens, tu nu scii inca, catu te iubescu pre tine!
Pre Mencicoff ilu sterse din cugetarea mea,
Asia, pre ceru palesce a noptii dulce stea
Candu sórele resare. Nebuna a mea iubire,
De Mencicoff se schimba in ura! a mea gindire.
Candu isi rechiama inca, ca l'amu primitu in patu,
Si budia-mi cu nectaru-i atatu l'a adapatu!
Candu `elu me intelnesce, unu zimbetu ridietoru,
Lumina a lui budia, e despretuitoru.
Asiu vrea se pérdia viétia, amu ua idea-amara,
Moens, a ta femca voiú face eu se piara.

Intra Moens.

Moens.

Fi bine cuvintata tu ce imperatiesci,
Prin marca ta putere si frumuseti ceresci!
De candu lumina-unu sóre, nu a lasatu se cadia
Din sinulu lui pre lume ua mai placuta radia.

Caterin'a.

Apropiate! spunc, cum adi tu me gasesci?

Moens.

Frumósa cá lumina!

Caterin'a.

Nu voiu se lingusiesci.

Moens.

I-a lingusi pre sóre, dicendu-i ca straluce?
I-a maguli pre viétia dicendu-i ca e dulce?

Caterin'a.

A mea podóba asta-di, tu bine ai gasitu?
N'admiri tu diadema pre peru-mi auritu?

Moens.

Ori-care este bolta, sub care se aréta
Ua stea, se fia-umbrósa, senina, azurata;
Séu intr'unu noru de purpuru, si auru rapitoru,
Séu palida de umbra ce a resfrantu unu noru.
E totu-dé-un'a dulce, frumósa, rapitóre.

Caterin'a.

Podóba este-ua radia si frumusetiea flóre.

Moens.

Podóba frumusetii, ca este unu scumpu tocu
In care diamantulu isi afla alu seu locu.
Nu toculu me incanta, dér' ceea ce 'nvelesce
In sinulu lui.

Caterin'a.

Ua flóre stralucesce.

Mai multu candu se aréta in rou'a de campii
Si 'n radiele de sóre, stralucitóre, vii.
Politic'a me 'năeca, sumu obosita tare,
Voiu se m'adapu de alta simtire, cugetare

Mai delicata. Afla ca eu me luptu c'unu doru
Amaru; eu sumu gelósa, eu suferu, simtiu ca moru.

Moens.

Gelósa? si de cine?

Caterin'a.

Tu scii, d'a ta femea.

Moens.

Mai dulce, mai frumósa, de catu insusi ua dica,
Tu nu ai ua rivala, aici intre femei.
Ca sórele celu dulce tu farmeci ochii mei!

Caterin'a.

Gelósa sumu!

(Va urma).

Geniulu natiunii.

(Decantatu de Iosifu Vulcanu)

Erá o lupta mare . . .

O lupta ce decurse cu multa 'nversiunare.

Doi inimici puternici dedura pieptu cu pieptu,

Luptandu fara crutiare, lovindu in sinu dreptu.

Cumplit'a loru navala facea se se uimésca,

Se tremure de gróza fiinti'a pamentésca;

Si lupt'a loru grozava impluse de fiori

Pe bietii moritori, —

Ca-ci dinsic de multi secolu traiau in dusimanfa,

Nu cunoseau ei mila, nu nici marinimia;

Luptau fara 'ncetare si ér urmau luptandu,

Si lupta si acuma, nu 'ncéta ei nici candu.

Acesti dusimani de mórte sunt: Dieulu peritiunii

Si geniulu natiunii.

De mii de ani ei lupta, se frangu, se batu, s'omoru,

Dar geniulu natiunii e totu invingatoriu;

De mii de ani ei lupta,

Da 'n ori si care lupta

Natiunea mea reporta triumfu inaltiatoriu,

Si cresce si 'nfloréscé cá spiculu graneloru;

De mii de ani contrarii ne frangu fara de mila,

Lovirea loru amara e cruda si ostila, —

Dar n'a perí romanulu, eternu va totu traí,

Ca-ci are unu geniulu candidu, ce totu l'a ocrotí.

Erá o lupta mare . . .

Si dieulu peritiunii in crud'a sa turbare

Erá aci aprópe se iésa 'nvingatoriu;

Ér geniulu natiunii statea suferitoriu,

Si ochii lui se 'mplura d'amare lacrimelc,
Si faci'a: imbracase o grea si négra gele,
Dar totu luptá si-atunce cu focu si resolutu,
Ca-ci n'a peritu vr'odata pe cine-a sustienutu.
Si ce minune mare si fara de parecchia!
Ca-ci nu se stinse inca sementi'a cea stravechia.

Venise o lupóica, cu lapte de alu ei
Nutri cu indurare pe cei doi mitutei;
Si dinsii mari crescura si mandru se 'naltia,
Facura o cetate mai mare catu o tíera,
Si geniulu natiunii i aperá mereu,
Pe unulu 'lu facuse indata semidieu,
Si spuse cu mandria, ca gíntea cea marétiá,
Ce dela dieu descinde, nu piere 'n négra cótiá,
Si n'a peritu natiunea, si bratiulu ei nervosu
Sfarma ce-i stete 'n cale, dermá indata josu;
Si n'a peritu natiunea, poterea ei cea mare
Crésce-a fara 'ncetare,

Luptá cu harbatia, luptá cu focu, luptá,
Si cuceri o lume cu spad'a 'n man'a sa,
Si-atunci o lume 'ntréga 'vorbica cu admirare
De bratiulu seu potinte, de vitejia-i mare,
Si sórele pe ceriuri in diori candu resaríea,
Diariá pamentulu dinsei si 'ntrinsulu apunea;
Si domnitori puternici, natiuni cu superbia
I se 'nchinau cu fala, cu multa bucuria, —
Simtieau in pieptu placere potendu-o prémari,
Simtieau o fericire potendu-i a servi.
O mare-a fostu atunce natiunea cea stravechia,
Dar fi va fi mai mare, catu n'a avé parecchia!

Trecura secolí, secolí. Ah, inse ce diarimu!
Perira tóte, tóte, si nimbulu celu sublimu.
Natiunea mare, brava, notá in desfrenare,
Se teraiá molaticu in nepasare mare;
Pe bratiulu voluptatii stíntea cu focu nebunu
Faci'a naintarii si-a totu ce este bunu,
Si fíii tari cá stanc'a se fecera femei,
Si leii cei puternici se prefacura miei.
Ér geniulu natiunii, privindu caderea mare,
Vediendu ucisu moralulu, erupse 'n indignare;
Privíea cu intristare, cum creatiunea sa
Mereu se micşiora,
Si-aceia ce odata o lume ocupara,
Plateau tributu cá sclavii la gíntea cea barbara.
Atat'a umilire alu unui bravu poporu
Pe geniulu natiunii 'lu face 'nduratoriú,
Si ér s'aventa 'n lupta, din somnu pe toti descépta,
Se mérga 'n batalia se lupte lupta drépta;
Si éta ca deodata se scóla mici si mari
S'atace pe barbari;

Si éta ca deodata reinvià 'n natiune
Triumfele maretie, bravurele strabune;
Cu totii se facura eroi, precum au fostu,
Si lasii in natiune n'avura adapostu.
Pleacara toti cu totii cu bratie mari si crunte,
Facura o minune, pe riulu mare-o punte,
Ruin'a puntii grele vorbesce pana adi
De-eroii cei viteadi.
Trecura riulu mare, descinsera la lupta,
La lupta multu grozava, intocmai cum se lupta
Pe campurile 'ntinse unu tigru cu unu leu,
Cum lupta o natiune lovita 'n simtiulu seu;
Si lupt'a fu cumplita, si lupt'a fu amara,
Si candu se ostenira, de nou se apucara,
Si lupt'a fu grozava, — trecura patru ani
Candu geniulu natiunii invinse pe dusimani.
Barbarii toti perira, in lupta sangerara,
Si bravii ocupara a loru desiérta tiéra,
Si tiér'a ocupata lasara filoru,
Si ei voru aperá-o, ca-ci tiér'a e a loru.

Si ér urmara secolu de lupte mari, strabune,
Si stéu'a fericirii apuse 'n peritiune,
Si nóptea suferintiei intinse velulu seu
Si-acoperí in ment'a-i poporulu semidieu,
Domniea intunecime, ah inse colo éta
O stéua radiósa mi se iví indata,
Si stéu'a respandise lumina 'n sinu si pieptu
Natiunea-i díse „mare“ cu stima si respectu;
Dar si lumin'a ast'a cu radie dulci sublime,
Se stinse la Sucéva, lasandu intunecime.

Si érase fu 'ntunericu, o nópte lunga, grea,
Si dieulu peritiunii acusi se prémarea.
Da 'n asta nópte lunga o singura lumina
Si reversà splendórea tardia, dar senina,
Lumin'a se aprinse 'n Calugareni frumosu,
Dar man'a asasina o stinse 'n Turda josu.

Si érase fu 'ntunericu, o nópte 'ngrozitóre,
Nu mai erá sperantia se se ivésca unu sóre;
Dorerea agoniei ardea, stingea amaru,
Si ori ce ajutorintia parea, ca e insedaru.
Dar o natiune brava, cu simtiu de libertate,
Prin ori ce vijelie si viscoli mari strabate;
Nu piere nici odata, eternu ea va traí,
Ca-ci are unu geniu candidu ce totu l'a ocrotí;
Ca-ci simtiulu libertatii-e sementi'a acea, din care
Unu cedru naltu resare.
Si candu periclulu grósnicu amenintiá mai greu,
Sementi'a libertatii produse fruptulu seu, —

Si bratiile nervóse grozavu incatusiate
Ardeau de libertate,

Si dorulu libertatii nascú de locu minuni
Si insufflà taría 'n betrani, barbati si juni;
Din lantiulu servitutii, si din catusie grele
Facura arme, spade, taiandu cumplitu cu ele;
Si lupt'a se incinse la munti si pe campii
Lovindu pe mii si mii, —
Si lupt'a se incinse, curgea fara 'ncetare,
Tiranii se 'ngrozira de 'nvingerea cea mare.

• Dar candu erá se urme triumfulu multu doritu,
Tradarea cea infama facú de locu finitu,
Si cei ce aredicara stindardulu libertatii,
Cadiura jertfa cruda toti ai crudelitatii,
Si cu dorere mare, si cu tortura, chinu,
In róte sfaramara alu loru ardinte sinu.

Si dieulu peritiunii ridea cu bucuria,
Credienda, ca 'mperatia-i indata va se via;
Ér geniulu natiunii plecandu-si fruntea sa
De-unu venitoriu ferice mereu se cugetá:

„In vanu ori ce 'ncercare,
Poporulu meu se stinge, traindu in desbinare.
In desbinare densulu s'a stinge, va perí,
Unitu in simtiu si cugetu eternu elu va traí!“
Unita 'n simtiu si cugetu, natiunea cea stavechia
Va fi marita éra, catu n'a avé parechia;
Si n'a perí din lume, eternu ea va traí,
Ca-ci are unu geniu candidu, ce totu l'a ocrotí.

Ad Nr. 234. 1868.

CONCURSU

pentru stipendiale preliminate pre an. scol. 186^s/₉, din partea
adunarei gen. a asociat. trans. tienute la Gherl'a in 25. si 26.
Augustu c. n. a. c. se publica prin acést'a concursu, cu termi-
nulu pana in 1. October c. n. a. c., si anume:

- 1) Pentru 2 stipendia de cate 100 fr. v. a. pentru ascultatorii de drepturi la universitati ori academii afara de patria.
- 2) Pentru 1 stipendiu de 80 fr. v. a. pentru unu ascultatoriu de drepturi la vreo academia in patria.
- 3) Pentru 2 stipendia de cate 300 fr. v. a. pentru ascultatori de filosofia si profesori de gimnasia.
- 4) Pentru unu stipendia de 330 fr. v. a. destinatu pentru unu tineru romanu, carele s'ar consacrá studiului agronomicu, spre a fi apoi aplecatu cá profesoriu de preparandia. Si in urma
- 5) Pentru 2 stipendia de cate 50 fr. v. a. destinate pentru gimnasisti. Aspiratorii la susu numitele stipendia voru avé, pana la terminulu mai

susu indigitatu, asi tramete la comitet. asociat. concursule loru prevediute: a) cu atestatu de botezu, b) cu testimoniele scolastice despre progresulu in studia, si in urma c) cu testimonia demne de credintia despre lipsirea midilocaloru necesaria la continuarea studioloru.

Sibiiu, 8. Septembrie c. n. 1868.

Dela comitetulu asoc. trans. rom.

Ad Nr. 234. 1868.

CONCURSU

pentru doue ajutoria de cate 25 fr. v. a. preliminate din partea adunar. gen. a asoc. tienute la Gherla in 25. si 26. Augustu c. n. a. c. pentru doui invetiacei de meseria, se publica prin acést'a concursu cu terminulu pana in 1. Oct. c. n. a. c.

Respectivii competitori au de asi asterne la comitet. asociat. concursule loru, prevediute: a) cu testimoniu de botezu, b) cu testimonia demne de credintia despre portarea loru, cum si despre diligentia si desteritatea dovedite in specialitatea de meseria, spre a carei invetiare s'a consacratu.

Sibiiu, in 8. Septembrie c. n. 1868.

Dela comitetulu asoc. trans. rom.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ad Nr. 234. 1868.

CONCURSU

pentru unu ajutoriu de 50 fr. v. a. preliminatu din partea adunar. gen. a asoc. tienute la Gherla in 25. si 26. Augustu c. n. a. c. pentru unu sodalu, carele voiesce a se face maestru, se publica prin acést'a concursu cu terminulu pana in 1. Oct. c. n. a. c.

Concurrentii la acestu ajutoriu pana la terminulu mai susu indigitatu au de asi asterne la comitet. asoc. concursule loru, prevediute: a) cu carte de botezu, b) cu testimoniu despre invetiarea resp. meserii, din care se se cunosca invederatu, deca concurentele ar fi in stare asi purta de sine meseria sa, prin urmare a se face maestru c) in urma adeverintia despre purtarea morale.

Sibiiu, in 8. Septembrie c. n. 1868.*

Dela comitetulu asoc. trans. rom.*)

*) Sosindu aceste concurse candu esiea de suptu presa Nr. 19, a fostu preste putintia, cá se ésa in acelu numeru.